

Akh, nit gut!

Liederencyclus *Uit Joodse volkspoëzie* zoals Sjostakovitsj die graag zelf gehoord had



Een prachtig afwisselend programma voor vier zangers en een pianist, gezongen in het Jiddisch

De Joodse volksmuziek had de meeste indruk op hem gemaakt, zei Dmitri Sjostakovitsj (1906 – 1975) tegen zijn biograaf. Uiterlijk lijkt deze muziek vrolijk, maar de ondertoon is droevig. Deze eigenschap staat dicht bij Sjostakovitsj' eigen voorstelling van hoe muziek moet zijn: een lach door een rag van tranen.

Daarom kozen sopraan Elizaveta Agrafenina, mezzo Sára Gutvill, tenor Tyrone Landau, bariton Pierre Mak en pianist Jaap Kooi voor hun album van liederen op Jiddische volkspoëzie de titel **Akh, nit gut!** Het album verscheen in februari 2023 bij Zefir Records en bevat naast Sjostakovitsj' liederencyclus *Uit Joodse Volkspoëzie* liederen van Joel Engel (1868 – 1927).

Engel, 'de vader van de Joodse klassieke muziek' bewerkte als eerste klassieke componist Jiddische volksliederen tot composities voor de concertzaal. Zijn *Yidische folkslider* (1909 en 1912) staan nog dicht bij het volksidoom en kunnen worden gezien als de opmaat voor een ontwikkeling die veertig jaar later culmineerde in Sjostakovitsj' meesterwerk. Prachtige pianopartijen ondersteunen de stemmen in verhalende liederen, die een caleidoscopisch beeld weergeven van het leven in de sjetets: zowel wereldlijke als religieuze thema's komen aan bod, gebeurtenissen uit de levenscyclus en historische scènes, liederen over tragisch hartzeer en liederen van hoopvol optimisme.

Zes van Engels prachtige liederen klinken in nieuwe bewerkingen, bijvoorbeeld het als kwartet gearrangeerde titellied dat op <https://vertoon.org/akh-nit-gut/> te beluisteren is.

Sjostakovitsj' liederencyclus werd bekend in het Russisch – maar oorspronkelijk zijn de teksten in het Jiddisch, waarin zij op dit album worden gezongen. Maxim, de zoon van de componist, bevestigde dat zijn vader zijn prachtige cyclus het liefste had willen laten zingen in het Jiddisch. De klank en expressiviteit van het Jiddisch brengen de liederen dicht bij hun oorsprong: de Joodse volkspoëzie.

De aantrekkingskracht van de cyclus is mede gelegen in de bezetting waardoor minidrama's ontstaan. In duetten en trio's zingen moeders donkere slaapliedjes, halen geliefden bij het afscheid herinneringen op, zet een bekeerde dochter haar Joodse vader uit huis, terwijl alle pijn wordt begeleid door de koude wind van een eindeloze winter. Alleen in de laatste drie liederen prijzen gelukkige jonge kolchozniks en theaterminnende matrones het goede leven in de Sovjetunie, geheel in lijn met de communistische partijideologie.

**Elizaveta Agrafenina, sopraan - Sára Gutvill, mezzosopraan - Tyrone Landau, tenor - Pierre Mak, bariton
Jaap Kooi, pianist**



photo: Michel Marang, cover design: Meeuw

Op <https://vertoon.org/akh-nit-gut/> vindt u korte biografieën van de musici, tevens concertfoto's en verdere informatie.

Concertprogramma

- Joel Engel: 16 liederen uit *Yidische folkslider*
- Dmitri Sjostakovitsj: *Cyclus Uit Joodse volkspoëzie*, op. 79
- Viktor Ullmann: *Drei jiddische Lieder (Brezulinka)*, op. 53

Voor uw podium

- Teksten kunnen geprojecteerd worden; het is een krachtige manier om de luisteraar bij de ware aard van de liederen te betrekken.
- De musici leiden de stukken in: ze vertellen over het ontstaan en de inhoud van de liederen, en dragen gedichten voor.
- De duur van het optreden kan flexibel worden afgesproken.

<https://vertoon.org/akh-nit-gut/>